EDUCAŢIA „VERDE" – FACTORUL-CHEIE PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ, CREATIVITATE ŞI INOVARE

"GREEN" EDUCATION – THE KEY FACTOR FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT, CREATIVITY AND INNOVATION

Anelia CARAMAN, ORCID: 0000-0002-8407-5610
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 37.033:502.131.1:330.34 e-mail: aneliacaraman@yahoo.com

„Conservarea [naturii] şi dezvoltarea durabilă este o stare de armonie între om şi teritoriu. În ciuda a aproape unui secol de propagandă, activităţile de conservare avansează în continuare cu viteza melcului. […] Răspunsul obişnuit la această dilemă este «mai multă educaţie». Nimeni nu va dezbate acest lucru, dar este sigur că doar volumul educaţiei trebuie mărit? ***Sau ceva lipseşte şi din conţinut?****" (Aldo Leopold The Land Ethic. A Sand County Almanac, New York, Oxford University Press, 1948).*

Dezbătută pe larg, în prezent, educaţia „verde" este considerată de mare actualitate şi importanţă. Acest fapt reiese şi din multitudinea de definiţii şi lucrări teoretice dedicate acesteia. Dar, ea continuă să fie abordată, mai degrabă, ca o disciplină aparte (obligatorie sau opţională; în ţara noastră fiind valabilă a doua situaţie), neintegrată în programele de învăţământ, fără corelaţie cu alte domenii şi cu o ofertă redusă în ceea ce priveşte aplicabilitatea în viaţa de zi de zi. Deşi ca termen este din ce în ce mai cunoscut, educaţia «verde» este văzută, mai degrabă, ca un domeniu separat şi nu ca o necesitate permanentă a vieţii noastre cotidiene. Rolul crucial al educaţiei ecologice este din ce în ce mai recunoscut, ceea ce reiese şi din creşterea numărului de lucrări teoretice şi materiale practice realizate pentru a facilita dezvoltarea sa şi atingerea scopului de a avea o populaţie informată privind problemele de mediu, conştientă de implicaţiile acţiunilor sale şi doritoare de a menţine mediul său într-o stare favorabilă generaţiilor următoare. „Misiunea educaţiei „verzi" este formarea gândirii ecologice, care să includă o atitudine clară şi critică cu privire la problemele de mediu şi comportamente corespunzătoare acestei atitudini"[7].

„Implementarea «triunghiului cunoaşterii» – educaţie-cercetare-inovare în Republica Moldova reprezintă un imperativ pentru procesul de dezvoltare a ţării. Din momentul în care educaţia a fost declarată drept prioritate naţională, este imperios necesară consolidarea rolului cercetării-dezvoltării şi elaborarea unei strategii privind cercetarea-dezvoltarea în Republica Moldova ca modalitate de creştere a stocului productiv de capital şi a cunoştinţelor de utilizare a acestuia. Paradigma dezvoltării economice va prevedea atragerea investiţiilor, dezvoltarea industriilor exportatoare, promovarea societăţii bazate pe cunoştinţe, inclusiv prin fortificarea activităţilor de cercetare-dezvoltare, inovare şi transfer tehnologic, orientate spre eficienţă, şi competitivitate" (din Strategia de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova).

„Educația «verde» este un ghid pentru sustenabilitate și factorul-cheie pentru dezvoltarea creativității și inovării, a competențelor personale, profesionale, antreprenoriale și sociale, precum și pentru asigurarea bunăstării în general. Dacă dorim să fim competitivi într-o lume în continuă globalizare și cu multe provocări, va trebui să ne îndreptăm spre o economie «verde», bazată mai mult pe cunoaștere. Implicarea educației ecologice în cercetare, inovare și creativitate nu se rezumă doar la niște activități separate. Aceasta trebuie să ocupe un loc primordial, să promoveze cooperarea, bunele practici, să dezvolte noi oportunități și să stimuleze un schimb continuu de experiențe în sprijinul cercetării și inovării” [1, 3, 4]. Ceea ce e important pentru noi în contextul acestei inițiative, este ca lecțiile învățate și ideile dezvoltate să gasească un loc în Strategiile și Programele de dezvoltare ale R. Moldova și să fie transpuse în acțiuni concrete. De asemenea, tranziția către o economie verde trebuie susținută prin schimbări la nivelul calificărilor și al programelor naționale de educație și învățământ profesional, pentru a răspunde nevoilor emergente în materie de competențe verzi și de dezvoltare durabilă .

De menționat că „educația «verde»nu este o soluție magică la problema dezvoltării durabile, ci este unul dintre elementele cheie în asigurarea tranziției către o economie sustenabilă, deoarece creează baza educațională necesară în societate. Cel mai important, poate influența mentalitatea populației, făcându-i conștienți de importanța durabilității. Acesta este un element-cheie pentru implementarea conceptului de economie verde, deoarece principalele probleme ale tranziției către o astfel de economie – creșterea gradului de conștientizare, participarea populației și consumul durabil, precum și dobândirea de noi competențe pentru forța de muncă – sunt, de fapt, legate de schimbarea atitudinii și comportamentului” [2, 8]. Acumularea de noi cunoștințe și necesitatea aplicării de noi competențe de specialitate pentru a da un conținut mai concret conceptului de dezvoltare durabilă va continua să fie o necesitate urgentă, deoarece multe domenii de expertiză sunt în proces continuu de dezvoltare. „Educația «verde» determină o reorientare spre motivarea oamenilor pentru a se responsabiliza în problemele cu care se confruntă întreaga planetă. Dar este mai mult decât a învăța despre dezvoltarea durabilă. Este susținută acumularea de cunoștințe pentru înțelegerea complexității lumii, dezvoltarea înțelegerii interdisciplinare, a gândirii critice, dar și a capacității de acțiune pentru a răspunde acestor provocări prin intermediul soluțiilor inovative” [5, 6, 9].

Drept concluzie, educația este esențială pentru dezvoltarea sustenabilă. Ea este decisivă pentru îmbunătățirea capacității conducătorilor și cetățenilor de a găsi soluții creative pentru un viitor mai bun și mai sustenabil. Din păcate, fondul nostru actual de cunoștințe, deprinderi și experiențe în domenii variate, nu oferă soluții pentru toate problemele globale contemporane, sociale și economice. Cu toate că omenirea s-a confruntat cu multe crize în trecut, crize pe care le-a depășit cu brio, în prezent ne confruntăm cu probleme mult mai mari – provocări fără precedent în ceea ce privește mediul și clima, iar cumulate acestea reprezintă o amenințare la adresa bunăstării noastre. Dar încă nu este prea târziu pentru a lua măsuri ferme. Chiar dacă sarcina poate părea intimidantă, avem încă posibilitatea să reversăm unele tendințe negative, să ne adaptăm pentru a minimiza

daunele, să refacem ecosistemele esențiale și să protejăm cu mai multă hotărâre ceea ce încă avem. Pentru a ne asigura durabilitatea pe termen lung, este necesar să percepem mediul, clima, economia și societatea ca părți inseparabile ale aceluiași întreg. Deși am putea să învățăm din istorie pentru a rezolva problemele de astăzi, realitatea curentă ne demonstrează că noua generație va trebui să învețe pe cont propriu despre ce presupune sustenabilitatea. Și educația „verde" joacă un rol important în acest sens.

În opinia noastră, atunci când se vorbeşte educaţie, trebuie umărită, în principal, evoluţia în timp a fiecărui nivel, de la preşcolar la cel postuniversitar şi analizate punctele forte şi slabe. Ca şi propuneri pentru sistemul educaţional, mergem pe ideea de a scoate în evidenţă punctele forte şi de a realiza un echilibru între metodele practice de predare şi cele teoretice, punând accent pe partea practică, introducerea de programe de consiliere, prin care să se îndrume pe fiecare spre o direcţie potrivită acestuia, să fie ajutaţi să fie creativi, inovativi, să ia deciziile corecte prin argumente clare, având în vedere dorinţele, pasiunile şi talentele acestora. De asemenea, un alt punct ce trebuie corelat la cele menţionate anterior, am putea vorbi de eficienţa şi modalitatea de predare, care, în opinia noastră, ar trebui să fie dinamică, bazată pe inovaţie şi metode interactive, care sa capteze atenţia. Timpul a demonstrat că oamenii îşi pierd interesul de a face un anumit lucru, dacă nu sunt stimulaţi. Astăzi se învaţă mai mult pentru că TREBUIE, pentru că este NECESAR, nu din plăcerea de a afla ceva nou, iar noţiunile acumulate se păstrează pentru un timp foarte scurt, prin urmare, nu putem vorbi de dezvoltare durabilă, dacă nu conştientizăm faptul că, pentru a ne asigura viitorul, noi suntem cei care trebuie să muncim, să ne educăm mai întâi pe noi, ca apoi să îi putem educa pe alţii.

Referințe:

1. BOGNER, F.X. The influence of short-term outdoor ecology education on long-term variables of environmental perspective. In: *The Journal of Environmental Education*. 1998, vol. 29(4), pp. 17-29.
2. BONNETT, M., WILLIAMS, J. Environmental education and primary children's attitudes towards nature and the environment. In: *Cambridge Journal of Education*. 1998, vol. 28(2), pp. 159-174.
3. BRADLEY, J. C., WALICZEK, T. M., ZAKICEK, J. M. Relationship between environmental knowledge and environmental attitude of high school students. In: *The Journal of Environmental Education*. 1999, vol. 30(3), pp. 7-21.
4. BURCU, A., BURCU, A. *Educaţia ecologică, dezvoltarea durabilă şi calitatea vieţii.* Cluj-Napoca: Editura Mega, 2005.
5. CHAWLA, L. Life Paths into Effective Environmental Action. In: *The Journal of Environmental Education*. 1999, vol. 31(1), pp. 15-26.
6. DETTMAN-EASLER, D., PEASE, J. L. Evaluating the effectiveness of residential environmental education programs in fostering positive attitudes toward wildlife. In: *The Journal of Environmental Education*. 1999, vol. 31(1), pp. 33-39.

7. FODOR, L. Zece note distinctive ale educaţiei ecologice. In: IONESCU, M. şi CHIŞ, V. (coord.). *Studii de pedagogie. Omagiu profesorului Dumitru Salade*. Cluj-Napoca: PUC, 2000.
8. JOHNSON, D. I. *A Quantitative Comparison of Environmental Education, Conservation Education, Outdoor Education, Ecological Education, Environmentalized Education and General Education based on Goals*: PhD Dissertation. Michigan State University, 1970.
9. KRAPFEL, P. Deepening Children's Participation through Local Ecological Investigations. In: SMITH, G.A. şi DILAFRUZ, R.W. (coord.). *Ecological Education in Action: On Weaving Education, Culture and the Environment, Albany*. State University of NewYork Press, 1999, pp. 47-64.